

ФІЛОСОФІЯ СУСПІЛЬСТВА ТА СУСПІЛЬНОЇ ІСТОРІЇ

УДК 1:316.3(075)

DOI <https://doi.org/10.24195/sk1561-1264/2020-2-2>**Городецький Олександр Володимирович**

кандидат історичних наук,

доцент кафедри соціально-гуманітарних наук

Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту

вул. Набережна Перемоги 10, Дніпро, Україна

СІМЕЙНІ ЦІННОСТІ У СИСТЕМІ СВІТОГЛЯДНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Наукова стаття присвячена вивченню оціночної думки студентської молоді стосовно основ сучасної сім'ї. Актуальність дослідження проблеми сімейних цінностей студентів, що займаються фізичною культурою і спортом, зумовлена кардинальними змінами всього українського суспільства, які торкнулися його основ розвитку та традиційних підвалів. Сім'я як найважливіший осередок суспільства відчуває на собі вплив усіх процесів, що відбуваються в ньому, усіх властивих йому суперечностей. Зміни, що відбуваються в Україні, об'єктивно сприяють гуманізації сімейних стосунків, переосмисленню ролі родини в процесі формування моральності молодого покоління. Саме сім'я є основним носієм культурних зразків, зокрема й у сфері фізичної культури і спорту, що передаються від покоління до покоління. Метою нашого дослідження є вивчення сімейних цінностей, сімейних традицій та ролі батьків у світоглядній палітрі студентської молоді, що займається фізичною культурою і спортом. Для вирішення поставлених завдань було застосовано вивчення літератури соціально-гуманітарного циклу з поставленої проблеми; емпіричні методи (анкетування); використані теоретико-пізнавальні підходи: соціокультурний, антропологічний та аксіологічний, що допомогли об'єктивно оцінити та зрозуміти світоглядні погляди студентів-спортсменів щодо ролі та значення сім'ї в контексті реалій сучасного українського суспільства. Результати соціологічних опитувань дали змогу дійти таких висновків: сім'я відіграє вирішальну роль у духовному формуванні студентської молоді; роль та значення сімейних традицій, сімейного щастя, шанобливого ставлення до думки батьків – усе це дозволило з'ясувати, що заповітною мрією більшості студентів-спортсменів, а також тих, хто обрав майбутньою професією державну службу, є сімейний добробут, тобто прагнення створити щасливу родину.

Ключові слова: цінність, традиції, студенти, фізична культура і спорт, особистість.

Вступ. Перспективи України, безумовно, залежать від виваженої державної політики, яка забезпечувала б реалізацію прав людини і громадянина для збереження та відтворення людського потенціалу. Прагнення до практичної реалізації ідей гуманізму на сучасному етапі розвитку людської цивілізації допомагає по-новому подивитись на різноманітні явища і події культури, оцінити їх можливості для реалізації загальнолюдських ідеалів і цінностей, проаналізувати роль цих явищ у сучасних умовах життя, шляхи їх гуманізації.

У фізичній культурі та спорті як важливих елементах сучасної культури акумулюються величезні можливості для позитивного впливу не тільки на здоров'я та фізичну досконалість, але й на духовний світ та культуру людини. Виховання у родині є дуже важливим, оскільки спрямоване на розвиток здатності розпізнавати не тимчасові, а вічні і святі цінності життя, переживати такі моменти, які сприяють усвідомленню відчуття певного досягнення, повноти радощів буття, викликають позитивні емоційні переживання. Як зауважує О.О. Балагура: «Лише за умови наявності здорового демографічного потенціалу країни можна говорити про державні плани

соціального розвитку, в основу яких мають бути покладені насамперед нові освітні проекти та технології» [1, с. 32].

Актуальність дослідження проблеми сімейних цінностей студентської молоді, що займається фізичною культурою і спортом, зумовлена кардинальними змінами всього українського суспільства, які торкнулися його основ розвитку та традиційних підвалин. Сім'я як найважливіший осередок суспільства відчуває на собі вплив усіх процесів, що відбуваються в ньому, усіх властивих йому суперечностей. Тому характер реалізації притаманних їй функцій залежить, безперечно від стану суспільства загалом. Зміни, що відбуваються в Україні, об'єктивно сприяють гуманізації сімейних стосунків, переосмисленню ролі родини в процесі формування моральності молодого покоління. Формування духовно-розвиненої молоді людини, особистості дозволяє у майбутньому створити здорову сім'ю, вважає О.П. Колесник. Дослідник зауважує: «У щасливої та витривалої особистості є сформована ствердна ієрархія смислів; провідними сенсами її ієрархії смислів стають такі сенси, які стабілізують саму цю ієрархію смислів; до них може належати сенс повноцінного і здорового життя, сім'ї, служіння надособистісним цінностям, таким як Любов, Добро, Турбота [13, с. 60]».

У ХХІ ст. соціологи особливо наголошують, що ефективність сімейного виховання, можливість відновлення фізичних і духовних сил членів молоді родини залежать не в останню чергу від характеру стосунків, рівня взаєморозуміння. Чим більше в цих стосунках довіри, тим повніше вони виконують роль емоційного захисту, тим вища їхня моральна цінність. Такий характер взаємин у сім'ї впливає на розвиток інтелекту дітей, їхніх емоцій.

Широко відоме визначення сім'ї як осередку суспільства. Як вважає І.В. Єсьман «Сім'я є складною підсистемою суспільства і виконує різноманітні соціальні функції, провідною з яких є виховання дітей. У сучасних умовах створення нової освіти та виховання в Україні сім'я виступає як перший і найбільш могутній вихователь дитини. Саме сім'я має забезпечувати дитині достатні матеріальні і педагогічні умови для інтелектуального, фізичного, морального та духовного розвитку [11, с. 107–108]». Спільність господарства, економічна об'єднаність справді є важливим складником сім'ї. Але економічні інтереси і відносини не вичерпують усього багатства сімейних зв'язків, і наважимося стверджувати, що в сучасних умовах у розвинутих країнах, коли чоловік і жінка досягають високого рівня економічної незалежності, економічні зв'язки перестають бути провідною стороною життя сім'ї. Добре відомі випадки, коли до шлюбу вступають люди, здатні самостійно забезпечити економічну сторону свого життя. Однак не тільки економічні зв'язки об'єднують людей у сім'ю.

Значення сім'ї в житті кожної людини важко переоцінити. Адже сім'я – це невичерпне джерело любові, відданості і підтримки, де закладаються основи моральності, духовності, солідарності й прихильності, стилю життя, пріоритетів та смисложиттєвих орієнтирів. Саме сім'я є основним носієм культурних зразків, зокрема й у сфері фізичної культури і спорту, що передаються від покоління до покоління.

Оцінки, що дають батьки, старші члени родини подіям, особам, тим чи тим явищам суспільного життя, феноменам культури, поступово сприймаються молоді людиною. Не можна не бачити тісного зв'язку цих оцінок з початком формування у молодого покоління мотивації своєї поведінки, світоглядних настанов. Коло сімейних інтересів у кінцевому підсумку впливає на подальший вибір сфери професійної діяльності, моделі відносин із зовнішнім світом, світоглядної спрямованості особистості.

Сім'я дає змогу створити найоптимальніші умови для відтворення людини: народження дитини, догляду за нею, виховання, навчання. Сім'я здійснює своєрідне накопичення, перерозподіл і передачу наступним поколінням досвіду, знань, навичок найнеобхідніших форм трудової діяльності і взаємодії із навколишнім середовищем, спілкування і співпраці з іншими людьми.

Сім'я справляє значний вплив на взаємозв'язок її членів із природою, визначає характер ставлення до неї та до здорового способу життя. Моделювання за таких умов різних ситуацій природного людського життя сприяє у підготовці молоді до реалій сімейного побуту, подолання труднощів, вирішення проблемних питань, виконання низки обов'язків, що вимагають

певної самостійності і звичайно знань та умінь. Моральні цінності й традиції сім'ї – мужність і жіночність, шанобливе ставлення до жінки, представників старшого покоління, дітей, взаємодопомога, працьовитість, шанобливе ставлення до природи – знаходять свої практичні прояви, актуалізуються й поступово засвоюються молодим поколінням.

Робота виконана за планом НДР кафедри соціально-гуманітарних наук Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. «Формування духовної культури спеціалістів у галузі фізичної культури і спорту в процесі професійної підготовки» (реєстраційний номер 0111U001716).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних наукових розвідках з філософії фізичної культури і спорту автори здебільшого звертаються до проблеми формування сімейних цінностей та формування етичної, естетичної та інтелектуальної культури молоді, що займається фізичною культурою і спортом. Сімейні цінності, сімейні традиції, роль родини у формуванні молодої людини активно вивчаються у наукових дослідженнях таких вітчизняних та закордонних фахівців, як О.П. Гаженко [4, с. 54–58], Ю.Г. Бескурнікова [2, с. 111–114]; О.В. Гольцова [5, с. 125–130]; О.О. Балагура [1, с. 27–34]; О.П. Колісник [13, с. 52–62]; Ю.В. Вітенко [3, с. 114–117]; П.І. Драгой [10, с. 39–41]; М.Р. Деметрадзе [9, с. 120–127]; О.Ю. Зотова-Садило [12, с. 70–78]; І.В. Єсьман [11, с. 107–114]; О.В. Лейфа [15, с. 41–43]; Л.П. Корогод [14, с. 265–267; 16]; О.В. Городецького [6, с. 79–81; 7, с. 39–43; 8, с. 187–189]; О.В. Шульги, І.В. Сікорської [17, с. 94–101] та інші.

Зацікавлення сімейними цінностями сучасної української молоді, зокрема студентів-спортсменів, зумовлене й тим, що основними функціями сім'ї є такі, як-от: сукупність суспільних цінностей (любов, ставлення до дітей); громадянські обов'язки (турбота та виховання дітей, сімейні правила і зобов'язання); переплетення ролей і статусів (статуси і ролі чоловіка, дружини, дитини тощо) – які є основою функціонування сім'ї.

Усі ці проблеми молоді потребують особливої уваги як з боку всього суспільства, так і дослідників, що й зумовлює актуальність вивчення ролі сім'ї, сімейних цінностей у житті студентів-спортсменів.

Метою нашого дослідження є вивчення сімейних цінностей, сімейних традицій та ролі батьків у світоглядній палітрі студентської молоді, що займається фізичною культурою і спортом.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети було застосовано вивчення літератури соціально-гуманітарного циклу з поставленої проблеми; емпіричні методи (анкетування); використані теоретико-пізнавальні підходи: соціокультурний, антропологічний та аксіологічний, що допомогли об'єктивно оцінити та зрозуміти світоглядні погляди студентів-спортсменів щодо ролі та значення сім'ї в контексті реалій сучасного українського суспільства.

Результати. Під час соціологічного дослідження були опитані 500 студентів (I–V курс) факультетів фізичного виховання та фізичної культури і спорту Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту. Вік респондентів 17–22 роки. На запропоновані питання ми отримали такі відповіді:

– на питання: «Чи є для Вас авторитетною думка старших членів сім'ї?» абсолютна більшість респондентів дали позитивну відповідь «Так» (92%); «ні» – тільки (8%). Збереження авторитету старших членів сім'ї дозволяє нам сподіватись, що студенти, які займаються фізичною культурою і спортом, переважно дотримуються традиційних поглядів щодо ролі сім'ї у формуванні особистості, зможуть створити здорові у моральному плані сім'ї;

– на питання: «Яке судження описує стосунки у вашій сім'ї?» – більшість студентів обрали такі варіанти: збереження цінності сім'ї для подальших поколінь (53%); виховання відповідальності, моральності людини (42%); діти є тим, задля чого треба жити (31%); підтримка індивідуальності партнера у шлюбі, надання можливості самореалізації для кожного члена сім'ї (32%). При цьому тільки (10%) респондентів підтримали варіант: досягнення комфорту, захищеності.

Отже, вік респондентів позначився як важливий фактор при відповіді й на це питання. З одного боку, більшість респондентів підтримують сімейні цінності та розуміють їх важливість

для створення в майбутньому власних родин; з іншого – тільки кожен десятий студент переконаний, що в його сім'ї є комфорт та захищеність. Ми вважаємо, що це молодіжний максималізм або перехідний вік, коли жорсткі обмеження в сім'ї не подобаються молодій людині, бо вона прагне більшої свободи. Тільки з часом студентською молоддю піклування батьків буде оцінене належно;

– відповіді студентів на питання: «У якому віці краще брати шлюб?» були такими: 18–25 років (42%); 26–29 років (52%); 30–35 років (33%); вік значення не має, головне – мати можливості (32%); цікаво, що жоден респондент не обрав варіант: 36–40 років.

Отже, відповіді на це питання відображають світові тенденції розуміння того, у якому віці краще одружуватися чи виходити заміж: 26–29 років (52%). Спочатку молода людина повинна побудувати кар'єру, стати незалежною у фінансовому плані й тільки потім створювати свою сім'ю;

– на питання: «Які основні мотиви для створення сім'ї?» – спортивна молодь відповідала по-різному, при цьому певну однаковість можна простежити у варіантах: любов і потяг до партнера (95%); довіра, повага, взаємна допомога (95%); спільні погляди та інтереси, риси, що приваблюють (62%). Найменшу кількість схвальних відповідей було отримано на варіанти такого зразка, як-от: досягнення фінансового добробуту (28%); прагнення до незалежності від батьків (5%); позбавлення від самотності (5%); народження незапланованої дитини (7%). Варіант: шанс – обрав тільки 1% респондентів.

Отже, відповіді на це питання показали, що абсолютна більшість респондентів правильно розуміють основні мотиви для створення сім'ї, це дещо заперечує окремі стереотипи в суспільстві про цинізм та егоїзм сучасної молоді. При цьому викликає стурбованість те, що респонденти не вважають народження дитини приводом для одруження або заміжжя. Це, мабуть, пов'язано з об'єктивними причинами: зниженням ролі та значення сім'ї в українському суспільстві, що, на жаль, теж збігається зі світовою тенденцією;

– на питання: «Що найбільше впливає на зміцнення сімейних цінностей?» – маємо такі відповіді: любов (91%), невелика кількість студентів переконані, що важливими для побудови щасливої родини є такі якості, як-от: відповідальність (15%), чесність, порядність (15%).

Отже, дуже позитивний момент ми вбачаємо у тому, що більшість молодих спортсменів переконані, що любов – це головний складник сімейних цінностей, сімейного щастя. Але не може не викликати хвилювання й те, що відсоток за іншими складниками сімейних цінностей зовсім невеликий. Ми переконані, що вік респондентів значно вплинув на вибір відповідей на це питання. Більшість студентів ще не були одруженими, а тому не мають уявлення про те, що сімейні зв'язки – це не лише відпочинок та веселе спільне проведення часу, але і взаємні обов'язки, турбота про дітей і представників старшого покоління, спільне ведення господарства, об'єднані фінанси тощо. При цьому є нерозуміння того, що без чесності та порядності у стосунках між хлопцем та дівчиною неможливо побудувати міцну родину;

– на питання: «Що руйнує сімейні цінності?» – студенти давали різні відповіді. Найбільш однаковими респонденти були у тому, що егоїзм (45%) та зрада (42%) є найжахливішими явищами у житті родини; негативно впливають на мікроклімат родини безвідповідальність (26%), побутова невлаштованість (18%) та нещирість (12%).

Отже, вік респондентів був важливим фактором, який впливав на вибір відповіді на це питання. Егоїзм та зрада погіршують стосунки між членами родини в різному віці, однак нерозуміння того, що безвідповідальність, побутова невлаштованість та нещирість не менш (або навіть більш) негативно впливають на міцність сім'ї, прийде до молоді з часом та набуттям життєвого досвіду.

Дуже цікаво порівняти результати нашого соціологічного опитування з емпіричними дослідженнями Донецького державного університету управління, під час якого були опитані 50 студентів (IV–V курс). Вік респондентів 21–22 роки. Час опитування: 2012–2013 рр. Мета соціологічного досліджування: побудувати ієрархію ціннісних орієнтацій у порядку їх значущості та привабливості для українських студентів. Оцінювання в вищій відбувалось у балах:

«Щасливе сімейне життя» є першим у ієрархії цінностей студентів Донецького державного університету управління: 8,42 балів. Ці дані є позитивними. Оптимізм базується на розумінні того, що міцна сім'я є однією з основних умов стабільності суспільства, тобто це основний осередок суспільства, який відіграє стрижневу роль у поширенні громадських і моральних норм.

На другому місці за значущістю – «наявність психічного та фізичного здоров'я»: середній бал – 6,84. Високе місце здоров'я в ієрархії розподілу ціннісних орієнтацій студентської молоді вказує на те, що ідея здорового способу життя домінує у сучасному суспільстві. Усі сторони людського життя в широкому діапазоні соціального буття – виробничо-трудовому, соціально-економічному, політичному, сімейно-побитовому, духовному, оздоровчому, навчальному – врешті-решт визначаються рівнем здоров'я і масштабами використання його психофізичного потенціалу. Сьогодні ця думка домінує у свідомості сучасної людини, тому велика кількість респондентів Донецького державного університету управління на перші місця у своїх ієрархіях цінностей ставлять здоров'я як одну із вищих цінностей.

На третьому місці – «любов до коханої людини». Такий розподіл балів є досить зрозумілим. Період молодості, безперечно, сприяє зародженню нових почуттів і створенню сім'ї, саме тому студенти ставлять любов на третє місце в ієрархії цінностей. Середній бал цінності «любов» для студентів (майбутніх посадовців) складає – 5,28 бала.

Отже, найбільш важливими для студентського віку цінностями респондентів Донецького державного університету управління виявилися «щасливе сімейне життя», «наявність психічного та фізичного здоров'я» та «любов до коханої людини». Ці дані соціологічного дослідження викликають надію та оптимізм стосовно майбутнього українського суспільства.

Студенти розуміють, що сім'я є носієм культурних цінностей суспільства і народу, соціокультурним, педагогічним середовищем, вона створює систему цінностей, що відповідають потребам українського суспільства, культивує родинні традиції і традиції виховання покоління, що підрастає.

За своєю значимістю здоров'я є тим благом, що відповідає потребам та інтересам студентської молоді, має для неї пріоритетне значення. У аксіологічній ієрархії здоров'я належить до вищих, універсальних цінностей. Водночас здоров'я є цінністю – засобом, оскільки існує не самотійно, а є умовою існування ще більш значущої цінності – життя. Отже, студенти Донецького державного університету управління усвідомлюють: з міцним здоров'ям можна досягнути й інших цілей.

Позитивним моментом є те, що більшість студентів-управлінців вважають, що любов – це головний складник сімейних цінностей та сімейного щастя.

Висновки. Спостерігається високий рівень ідентичності відповідей на питання соціологічних досліджень, проведених науково-педагогічними колективами кафедри соціально-гуманітарних наук Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту (2011–2015 рр.) та кафедрою соціології управління Донецького державного університету управління (2012–2013 рр.). Вони є констатацією тих культурних процесів, які відбуваються в українському суспільстві.

Отже, молода людина поступово самовдосконалюється, самореалізується, тому що особливості способу життєдіяльності у сфері фізичної культури і спорту потребують від спортсмена готовності до випробувань, подолання труднощів, однак це дозволяє спортивній молоді більш серйозно ставитися до створення власної сім'ї, а також внаслідок специфіки професійної діяльності (постійні збори, спортивні змагання, що проходять не тільки в різних частинах країни, а навіть у інших кутах земної кулі), формують у молодого спортсмена розуміння важливості збереження міцних зв'язків та дбайливе ставлення до своїх батьків.

Результати соціологічних опитувань дали змогу дійти таких висновків: сім'я відіграє вирішальну роль у духовному формуванні студентської молоді; роль та значення сімейних традицій, сімейного щастя, шанобливого ставлення до думки батьків – усе це дозволило з'ясувати, що заповітною мрією більшості студентів-спортсменів, а також тих, хто обрав майбутньою професією державну службу, є сімейний добробут, тобто прагнення створити щасливу родину.

На думку автора, оцінюючи стан вивчення проблеми дослідження впливу сім'ї на духовне становлення спортивної молоді України, потрібно відзначити, що проблема гендерних аспектів сімейного виховання молоді, що займається фізичною культурою і спортом, вивчена недостатньо.

Список використаних джерел

1. Балагура О.О. Суспільство і вища національна освіта у процесі трансформації. *Вища школа*. 2013. № 5. С. 27–34.
2. Бескурнікова Ю.Г. Особливості поєднання процесів формування студентів як спеціалістів та особистостей. *Грані*. 2011. № 5 (79). С. 111–114.
3. Вітенко Ю.В. Сімейно-шлюбні цінності, програмовані у художніх фільмах. *Грані*. 2011. № 5 (79). С. 114–117.
4. Гаженко О.П. Система цінностей і життєвий стиль студентської молоді. *Практична психологія*. 2008. № 12. С. 54–58.
5. Гольцова Е.В., Лещенко Я.А. Факторы социальной среды как детерминанты брачности и рождаемости. *Социологические исследования*. 2010. № 2. С. 125–130.
6. Городецький О.В. Антропологічні виміри спортивного буття як основи самовизначення особистості. *Людина в умовах мінливості соціокультурного простору: духовно-практичний вимір*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції: 3–4 червня 2016 р., Мелітополь, МДПУ ім. Б. Хмельницького. Мелітополь : МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. Ч. 1. С. 79–81.
7. Городецький О.В. Роль фізичної культури і спорту у формуванні базових рис характеру особистості. *Вісник Запорізького національного університету*. Фізичне виховання та спорт. Запоріжжя. 2012. № 2 (8). С. 39–43.
8. Городецький О.В. Ціннісні пріоритети сучасної молоді України, що займається фізичною культурою і спортом. *Філософія, теорія та практика випереджаючої освіти для сталого розвитку*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції: 26 листопада 2015 р., Дніпропетровськ, ДОІШПО. Дніпропетровськ: Роял Принт, 2016. С. 187–189.
9. Деметрадзе М.Р. Ядро традиционных ценностей как феномен постсоветских обществ. *Социологические исследования*. 2012. № 2. С. 120–127.
10. Драгой П.І. Ієрархія життєвих цінностей та стратегій сучасної української молоді. *Грані*. 2014. № 4 (108). С. 39–41.
11. Єсьман І. Вплив соціально-економічних чинників на сім'ю в Україні. *Вища школа*. 2015. № 4–5. С. 107–114.
12. Зотова-Садило О.Ю. Гуманітарна підготовка як науково-педагогічне явище. *Вища школа*. 2013. № 7. С. 70–78.
13. Колесник О. П. Духовний саморозвиток і духовне здоров'я особистості. *Соціальна психологія*. 2011. № 4. С. 52–62.
14. Корогод Л.П. Історико-спортивна спадщина України як фактор формування духовної культури майбутніх спеціалістів галузі фізичної культури і спорту. *Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах*: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції: 29–30 квітня 2016 р., Дніпропетровськ, ДНУ. Дніпропетровськ : Роял Принт, 2016. Ч. 2. С. 265–267.
15. Лейфа А.В., Железняк Ю.Д., Перельман Ю.М. Взаимосвязь физической активности, здоровья и качества жизни студенческой молодежи. *Теория и практика физической культуры*. 2015. № 11. С. 41–43.
16. Особистість. Спорт. Духовна культура: інтегральний вимір: Монографія / ред. Л.П. Корогод. Дніпро : ПФ «Стандарт-Сервіс», 2018. 308 с.
17. Шульга В.В., Сікорська І.М. Особливості ієрархії цінностей польських та українських студентів. *Вища школа України*. 2014. № 2. С. 94–101.

References

1. Balagura O.O. Suspilstvo i vyshcha natsional'na osvita u protsesi transformatsiyi [Society and higher national education in the process of transformation]. *Vyshcha shkola* [High school], 2013, no. 5, pp. 27–34. (in Ukrainian).

2. Beskurnikova Yu.H. Osoblyvosti poyednannya protsesiv formuvannya studentiv yak spetsialistiv ta osobystostey [Features of combination of processes of formation of students as specialists and individuals]. *Grani* [Faces], 2011, no. 5 (79), pp. 111–114. (in Ukrainian).
3. Vitenko Yu.V. Simeyno-shlyubni tsinnosti, proqramovani u khudozhnikh fil'makh [Family and marriage values, programmed in feature films]. *Grani* [Faces], 2011, no. 5 (79), pp. 114–117. (in Ukrainian).
4. Gazhenko O.P. Systema tsinnostey i zhyttyevyy styl student·s'koyi molodi [Value system and lifestyle of student youth]. *Praktychna psykholohiya* [Practical psychology], 2008, no. 12, pp. 54–58. (in Ukrainian).
5. Goltsova Ye.V., Leshchenko Ya.A. Faktori sotsial'noy sredy kak determinanty brachnosti i rozhdayemosti [Factors of the social environment as determinants of marriage and fertility]. *Sotsiologicheskiye issledovaniya* [Sociological research], 2010, no. 2, pp. 125–130. (in Russian).
6. Gorodets'kyy O.V. Antropolohichni vymiry sportyvnoho buttya yak osnovy samovyznachennya osobystosti [Anthropological dimensions of sports life as the basis of self-determination of the individual]. In: O. V. Gorodets'kyy *Lyudyna v umovakh minlyvosti sotsiokul'turnoho prostoru: dukhovno-praktychnyy vymir* [Man in the variability of socio-cultural space: spiritual and practical dimension]. Melitopol: MDPU im. B. Khmelnytskogo Publ., 2016, Part 1, pp. 79–81. (in Ukrainian).
7. Gorodetsky O.V. Rol fizychnoyi kulturi i sportu u formuvanni bazovykh rys kharakteru osobystosti [The role of physical culture and sports in the formation of basic personality traits]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Fizychnye vykhovannya ta sport* [Bulletin of Zaporizhia National University. Physical education and sports], 2012, no. 2 (8), pp. 39–43. (in Ukrainian).
8. Gorodetsky O.V. Tsinnisni priorytety suchasnoyi molodi Ukrayiny, shcho zaymayetsya fizychnoyu kulturoyu i sportom [Value priorities of modern youth of Ukraine engaged in physical culture and sports]. In: O.V. Gorodets'kyy *Filosofiya, teoriya ta praktyka vyperedzhayuchoyi osvity dlya staloho rozvytku* [Philosophy, theory and practice of advanced education for sustainable development]. Dnepropetrovsk, DOIPPO Publ., 2016, pp. 187–189. (in Ukrainian).
9. Demetradze M.R. Yadro traditsionnykh tsennostey kak fenomen postsovetskikh obshchestv [The core of traditional values as a phenomenon of post-Soviet societies]. *Sotsiologicheskiye issledovaniya* [Sociological research], 2012, no. 2, pp. 120–127. (in Russian).
10. Dragoy P.I. Iyerarkhiya zhyttyevykh tsinnostey ta stratehiy suchasnoyi ukrayins'koyi molodi [Hierarchy of life values and strategies of modern Ukrainian youth]. *Grani* [Faces], 2014, no. 4 (108), pp. 39–41. (in Ukrainian).
11. Yes'man I. Vplyv sotsial'no-ekonomichnykh chynnykiv na sim'yu v Ukrayini [The influence of socio-economic factors on the family in Ukraine]. *Vyshcha shkola* [High school], 2015, no. 4–5, pp. 107–114. (in Ukrainian).
12. Zotova-Sadylo O.Yu. Humanitarna pidhotovka yak naukovo-pedahohichne yavlyshche [Humanitarian training as a scientific and pedagogical phenomenon]. *Vyshcha shkola* [High school], 2013, no. 7, pp. 70–78. (in Ukrainian).
13. Kolesnyk O.P. Dukhovnyy samorozvytok i dukhovne zdorov'ya osobystosti [Spiritual self-development and spiritual health of the individual]. *Sotsial'na psykholohiya* [Social Psychology], 2011, no. 4, pp. 52–62. (in Ukrainian).
14. Korogod L.P. Istoryko-sportyvna spadshchyna Ukrayiny yak faktor formuvannya dukhovnoyi kul'tury maybutnikh spetsialistiv haluzi fizychnoyi kul'tury i sportu [Historical and sports heritage of Ukraine as a factor in the formation of spiritual culture of future specialists in the field of physical culture and sports]. In: L.P. Korogod *Ukrayina v humanitarnykh i sotsial'no-ekonomichnykh vymirakh* [Ukraine in the Humanitarian and Socio-Economic Dimensions]. Dnepropetrovsk, DNU Publ., 2016, Part 2, pp. 187–189. (in Ukrainian).
15. Leyfa A.V., Zheleznyak Yu.D., Perel'man Yu.M. Vzaimosvyaz' fizicheskoy aktivnosti, zdorov'ya i kachestva zhizni studencheskoy molodezhi [The relationship of physical activity, health and quality of life of student youth]. *Teoriya i praktyka fizicheskoy kul'tury* [Theory and practice of physical culture], 2015, no. 11, pp. 41–43.
16. Osobystist'. Sport. Dukhovna kul'tura: intehral'nyy vymir [Personality. Sport. Spiritual culture: integral dimension]. Monohrafiya / Ed. L. P. Korogod. Dnipro, PF «Standart-Servis» Publ., 2018. 308 p. (in Ukrainian).

17. Shul'ha V.V., Sikors'ka I.M. Osoblyvosti iyerarkhiyi tsinnostey pol's'kykh ta ukrayins'kykh studentiv [Peculiarities of the hierarchy of values of Polish and Ukrainian students]. *Vyshcha shkola Ukrayiny* [Higher School of Ukraine], 2014, no. 2, pp. 94–101. (in Ukrainian).

Horodetskyi Oleksandr Volodymyrovych

Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor at the Department of Humanities and Social Sciences
Prydniprovsk State Academy of Physical Culture and Sport
10, Naberezhna Peremohy str., Dnipro, Ukraine

FAMILY VALUES IN THE WORLDVIEW ORIENTATION SYSTEM OF MODERN UKRAINIAN YOUTH

The research paper is devoted to the study of students' assessment feedback on the foundations of the modern family. The thematic justification of the family values problem of students engaged in physical culture and sports is due to the radical changes of the whole Ukrainian society, which affected its development basis and traditional foundations. A family as the most important society unit feels the influence of all the current processes and contradictions peculiar to the society. The changes taking place in Ukraine objectively contribute to the humanization of family relations, rethinking the role of the family in the morality forming process of the younger generation. It is the family that is supposed to be the main carrier of cultural patterns passed from generation to generation, including the field of physical culture and sports in particular. The aim of our study is to investigate family values, family traditions and the role of parents in the worldview of students engaged in physical culture and sports. To solve the tasks, the study of socio-humanitarian literature on the problem was used; empirical methods (questionnaires); theoretical and cognitive approaches were employed: socio-cultural, anthropological and axiological, which helped to objectively assess and understand the worldviews of student-athletes on the family role and importance in the context of the modern Ukrainian society realities. The results of opinion polls allowed us to draw the following conclusions: the family plays a crucial role in the young people moral formation; the role and importance of family traditions, family happiness, respect for parents' opinion – all these factors revealed that the cherished dream of most student-athletes, as well as those who have chosen the future profession of civil service, is family well-being, i.e. the desire to create a happy family.

Key words: values, traditions, students, physical culture and sport, personality.